

Sygn. akt I CSK 335/06

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

Protokolant Beata Rogalska

w sprawie z powództwa R. R.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "M." w W.

o uchylenie uchwały Zebrania Przedstawicieli,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 10 stycznia 2007 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 kwietnia 2006 r.,

- 1) uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego;**
- 2) przyznaje radcy prawnemu C. Ź. prowadzącemu kancelarię od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt) z 22% podatku od towarów i usług.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2005 r. oddalił powództwo R. R. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „M.” o uchylenie uchwały zebrania przedstawicieli w sprawie wykluczenia ze Spółdzielni.

Wyrok zapadł w następującym stanie faktycznym.

Powód był od dnia 2 października 1998 r. członkiem pozwanej Spółdzielni w której przysługiwało mu własnościowe prawo do lokalu. Uchwałą rady nadzorczej z 13 sierpnia 2002 r. powód został wykluczony ze Spółdzielni z uwagi na uporczywe niewykonywanie zobowiązań przez dopuszczenie się zaległości w opłatach czynszowych. Zebranie przedstawicieli, uchwałą z dnia 25 czerwca 2003 r. utrzymało w mocy tę uchwałę wobec ustalenia, że nie ustały przyczyny wykluczenia, a zadłużenie lokalu powoda z tytułu opłat utrzymuje się i wynosi 10.935 zł. Powód zaskarżył uchwałę zebrania przedstawicieli podnosząc w pozwie, że w lokalu od lat faktycznie zamieszkuje jego wuj R. D., który nie reguluje opłat i który spowodował zadłużenie. Powód do lokalu nie jest wpuszczany i z niego nie korzysta, nie może więc ponosić konsekwencji takiej sytuacji, w postaci wykluczenia go ze Spółdzielni.

Sąd Okręgowy uznał, że powód, który zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst Dz. U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1116 ze zm.) oraz § 14 ust. 1 pkt 6 i § 83 statutu jest zobowiązany do uczestniczenia w wydatkach związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na jego lokal, eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni oraz w zobowiązaniach spółdzielni z innych tytułów przez uiszczanie opłat zgodnie z postanowieniami statutu, przez dopuszczenie do powstania zaległości czynszowych uchyla się od tych obowiązków. Wskazał, że na podstawie z art. 24 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst Dz. U. z 2003 r., Nr 188, poz. 1848 ze zm. – dalej jako pr. spół.) członek może być wykluczony ze spółdzielni, gdy z jego winy dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub zasadami współżycia społecznego. W konsekwencji przyjął, że dopuszczenie do powstania zaległości czynszowych stanowi podstawę

do uznania, że powód jako członek spółdzielni uchyła się od obowiązków, obciążających go w myśl prawa i statutu. Sąd Okręgowy nie uwzględnił zarzutów powoda, co do podjęcia zaskarżonej uchwały zebrania przedstawicieli z naruszeniem § 22 i 23 statutu gdyż - jak stwierdził -, zarzuty te zostały zgłoszone dopiero w dniu 8 grudnia 2004 r., a zatem po upływie 6-cio tygodniowego terminu do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały, o którym jest mowa w art. 42 § 3 pr.spół.

Zaskarżonym obecnie wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego.

Nie uwzględnił zarzutu naruszenia przez ten Sąd przepisu art. 4 pkt 6 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, ustanawiającego solidarną odpowiedzialność z członkiem spółdzielni za opłaty osób faktycznie korzystających z lokalu, który nie ma tu zastosowania. Wskazał, że konsekwencjami niewywiązywania się z obowiązków spoczywających na członku spółdzielni może być obciążony tylko członek, a nie osoba trzecia, którą ze spółdzielnią nie wiąże stosunek członkostwa. Podtrzymał stanowisko Sądu pierwszej instancji, że zarzuty zgłoszone przez powoda w piśmie z dnia 8 grudnia 2004 r. są spóźnione, gdyż art. 42 § 3 pr. spół. przewiduje 6-cio tygodniowy termin do zaskarżenia uchwały. Podstawą zaskarżenia uchwały może być naruszenie zarówno przepisów formalnych jak i przepisów prawa materialnego, jednak powód powinien wszystkie te zarzuty, będące podstawą żądania uchylenia uchwały powołać w pozwie dla zachowania terminu do zaskarżenia uchwały. Powód natomiast zarzuty formalne powołał dopiero po upływie półtora roku od doręczenia mu uchwały. Dodatkowo stwierdził, że zarzuty te nie mogłyby być uznane za zasadne, nawet gdyby były zgłoszone w pozwie. Powód był bowiem powiadamiany prawidłowo o terminach posiedzeń rady nadzorczej i zebrania przedstawicieli. Wezwania na posiedzenia były awizowane ze skutkiem doręczenia (art. 139 k.p.c.). Podjęcie ich z opóźnieniem i niestawiennictwo powoda na tych posiedzeniach sytuacji, gdy powód mógł skorzystać z prawa uczestniczenia w nich (§ 22 pkt 2 i § 23 pkt 2 statutu), nie może prowadzić do uznania, że uchwała zebrania przedstawicieli o wykluczeniu była dotknięta wadą formalną.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie art. 217 k.p.c. przez pominięcie zgłoszonych przez niego w piśmie z 8 grudnia 2004 r. okoliczności faktycznych uzasadniających uchylenie uchwały i stanowiących podstawę powództwa w sprawie, oraz naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 42 § 3 i 6 pr. spół. polegającą na przyjęciu przez sąd apelacyjny, że przepis ten przewidując 6-cio tygodniowy termin do zaskarżenia uchwały obliguje powoda do podniesienia wszystkich zarzutów będących podstawą żądania jej uchylenia już w pozwie, a zgłoszenie dalszych zarzutów po upływie tego terminu jest bezskuteczne.

Wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawy skargi są uzasadnione.

Stosownie do z art. 217 § 1 k.p.c., strona może aż do zamknięcia rozprawy przed sądem pierwszej instancji przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swych wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej, z zastrzeżeniem jednak niekorzystnych skutków, jakie według przepisów kodeksu postępowania cywilnego mogą dla niej wyniknąć z działania na zwłokę lub niezastosowania się do zarządzeń przewodniczącego i postanowień sądu. Zgodnie z tym, strona powinna przedstawić fakty i dowody bez niepotrzebnej zwłoki, w przeciwnym razie może narazić się na niekorzystne konsekwencje mogące polegać na uznaniu przez sąd pewnych faktów za przyznane (art. 230 k.p.c.), lub na niekorzystnej ocenie takiego jej postępowania przy ocenie dowodów (art. 233 k.p.c.) a także na obciążeniu jej kosztami postępowania (art. 103 § 2 k.p.c.).

Sąd pierwszej instancji ma więc co do zasady obowiązek, aż do zamknięcia rozprawy, przyjąć twierdzenia faktyczne strony i dopuścić wnioskowane przez nią dowody, jednakże dowody te może pominąć jeżeli okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione lub jeżeli strona powołuje je tylko dla zwłoki (art. 217 § 2).

Sąd pierwszej instancji może pominąć przytoczone przez stronę okoliczności faktyczne a także pominąć wnioskowane przez nią dowody, mimo że nie zachodzą

okoliczności określone w § 2 art. 217, wówczas jedynie gdy ustawa w sposób wyraźny ustanawia w tym względzie prekluzję procesową przez wprowadzenie obowiązku ich powołania w określonym czasie pod rygorem utraty prawa ich dalszego powoływania. W określonych przypadkach, ustawodawca, uznając szczególną doniosłość sprawności i szybkości postępowania sądowego wprowadził obowiązek koncentracji czynności procesowych stron w wyznaczonym dla nich czasie. Obowiązek taki kodeks postępowania cywilnego przewiduje dla pism przygotowawczych w art. 207 § 3, zgodnie z którym przewodniczący może zobowiązać stronę reprezentowaną przez pełnomocnika profesjonalistę do złożenia w wyznaczonym terminie pisma przygotowawczego, w którym jest ona zobowiązana do powołania wszystkich twierdzeń i zarzutów, nadto w postępowaniach odrębnych w sprawach gospodarczych i uproszczonym dla pozwów w art. 479¹² § 2 i art. 505⁵ § 1 i dla odpowiedzi na pozew w art. 479¹⁴ i art. 505⁵ § 1, oraz w postępowaniu nakazowym dla pisma zawierającego zarzuty w art. 493 § 1 i art. 495 § 3.

W przedmiotowej sprawie nie wystąpiła żadna z tych sytuacji a tym samym – jak podnosi skarżący - brak było określonych w przepisach procesowych przesłanek do pominięcia okoliczności faktycznych przytoczonych przez powoda w piśmie procesowym z dnia 8 grudnia 2004 r. Ocena tego faktu z punktu widzenia przepisu art. 217 k.p.c. prowadzi do wniosku, iż doszło do jego naruszenia.

Na tle motywów zaskarżonego wyroku, zagadnienie to ma jednak przede wszystkim aspekt materialnoprawny, do którego nawiązuje sformułowany w skardze, na tej płaszczyźnie, zarzut naruszenia art. 42 § 2 pr. spół. (w jego poprzednim brzmieniu przed zmianą pr. spół. ustawą z dnia 3 czerwca 2005 r., Dz. U. Nr 122, poz. 1024).

Podstawą żądania uchylenia uchwały walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) mogą być zarówno zarzuty merytoryczne, jak i formalne, te ostatnie jednak o tyle, o ile wadliwość miała lub mogła mieć wpływ na treść uchwały. Zakres kognicji sądu badającego powództwo o uchylenie uchwały w przedmiocie wykluczenia ze spółdzielni jest ograniczony do tych tylko przyczyn wykluczenia, które wyraźnie zostały wymienione w treści uchwały. Nie jest dopuszczalne formułowanie przez spółdzielnię w toku postępowania sądowego innych zarzutów,

które uzasadniać mają zasadności uchwały (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2002 r., II CKN 916/00, nie publ.). Takie też tylko przyczyny mogą być przedmiotem zarzutów, na których oparte jest powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) spółdzielni.

Termin do zaskarżenia uchwały o wykluczeniu ze spółdzielni jest zachowany, jeżeli powództwo o jej uchylenie zostanie wniesione w 6-cio tygodniowym terminie określonym w art. 42 § 3 pr. spół. Niezależnie od podanych w pozwie przyczyn żądania jej uchylenia, zaskarżona uchwała o wykluczeniu ze spółdzielni, w całości nie uzyskuje mocy wiążącej. Artykuł 42 pr. spół. nie wprowadza czasowych ograniczeń dla przytaczania przyczyn żądania uchylenia uchwały, zaś z przepisów procesowych nie wynika nakaz ich powołania już na etapie wytoczenia powództwa. Z tych przyczyn uznać należy, że uchwała taka podlega badaniu przez sąd w ramach jej treści, na podstawie zarzutów zgłoszonych przez powoda do zamknięcia rozprawy przed sądem pierwszej instancji.

Prezentując pogląd przeciwny do wyżej sformułowanego Sąd Apelacyjny rozpoznał spóźnione w jego ocenie zarzuty formalne powoda przeciwko zaskarżonej uchwale formułując w postaci warunkowej (na wypadek gdyby były one zgłoszone pozwie) wniosek o ich bezzasadności. Stanowisko to nie poparte przy tym niezbędnym opisem faktów na których zostało oparte nie może być jednak uznane za stanowcze rozstrzygnięcie żądania pozwu.

Z tych względów konieczne i uzasadnione stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.)